

LA NOSTRA TERRA

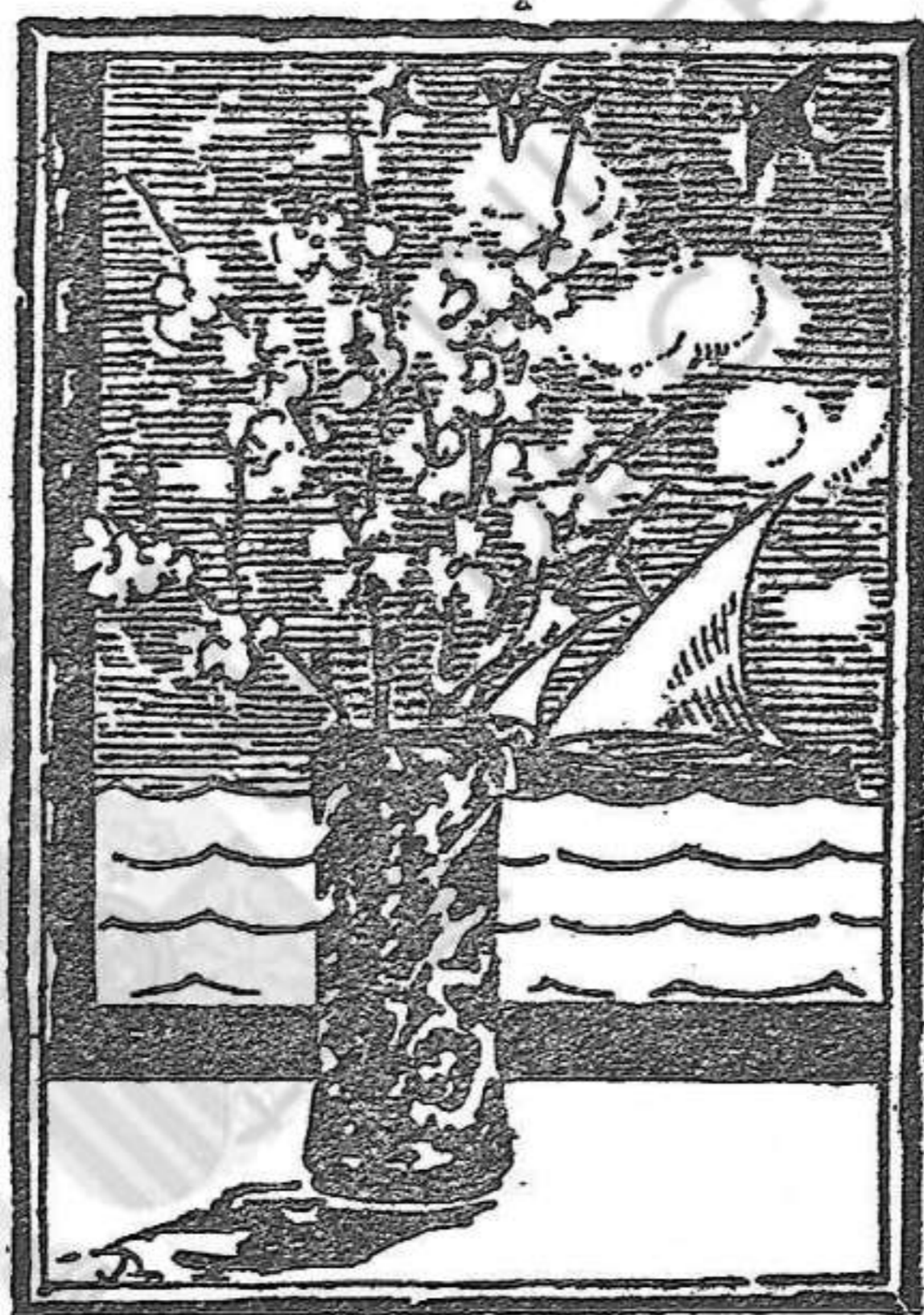

MINISTERIO
DE CULTURA

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

MALLORCA

ANY VIII

1935

MINISTERIO
DE CULTURA

INDEX

EDITORIALS

	Pàgs.
Punt, i seguit	I
L'esperit provincial	4I
La llei municipal	8I
Lullisme	12I
Llibres vells i llibres nous	16I
En el cancell de l'estiu.	20I
En memòria de Mr. Byne	24I
El nostre vot	242
Jocs florals	303
Dos cinquantenaris.	385

POESIA

<i>Andreu Fontirroig, Manuel</i>	—L'oració del matí	352
<i>Canals, Damià</i>	—La cançó de les aigües	339
<i>Cerdà i Muntaner, J. M.^a</i>	—Les petites solituds	355
<i>Colom, Guillem</i>	—A la Mare de Déu de la Candelera	165
» »	—Els camins de l'amor	329
<i>Dolç i Dolç, Miquel</i>	—Solvitur acris hiems	43
» » »	—Tomba de carn	132
» » »	—Camí de l'amor	362
<i>Forteza, Miquel</i>	—Invocacions	84
» »	—El bosc profanat.	337
<i>Ginard i Bauçà, P. Rafel</i>	—Soliloqui de primera comunió	346
<i>Guasp, Bartomeu</i>	—Esperant la nit	349
» »	—De Castellig.	374
<i>Guasp, Sebastià</i>	—Santa Maria de la Neu	347
<i>Llompert i Aulet, Sebastià</i>	—Estampes de festa	371
<i>Martorell, Joana</i>	—La dama blanca	336
<i>Millet, Margarida</i>	—L'oreneta	261
<i>Nadal i Blanes, Guillem</i>	—Setembre dins la ciutat	378
<i>Piera i Serís, Albert</i>	—Mallorca catalana	343
<i>Pons i Guitart, Angel</i>	—Triptic amorós	368
<i>Pons i Marquès, Joan (trad.)</i>	—L'infant qui s'adorm (de Charles Peguy).	203
<i>Prous i Vila, J. M.</i>	—Oda nova a la vinya.	419
<i>Rosselló, A.</i>	—¡Mare meva de Lluch!	II

	Pàgs.
<i>Salvà, Maria Antònia</i>	—A la vila de Petra (per la inauguració del monument a Fra Ginebre Serra-1913). 17
<i>Serrat i Puig, Manuel</i>	—Cançó de juny 177
<i>Soldevila, Ferran</i>	—Roda molí, roda. 4
<i>Villangómez Llobet, Marian</i>	—Paisatges autuminals 397
* * *	—Cançó de l'amor nova 335
PROSA	
<i>Alomar, A. I.</i>	—Els Partits Polítics com a fet jurídic 56
» »	—L'Estat de Dret i els feixismes. 172
<i>Alomar, Gabriel</i>	—Elements de caracterització urbanística de l'Eixampla de Palma 6
» »	—L'emplaçament urbanístic del temple cristià 207
<i>Calvet, Agustí</i>	—Discurs de gràcies de Mantenedor en la Festa dels Jocs Florals. 379
<i>Colom i Casanovas, Guillem</i>	—Els estudis de Miss Bate sobre els vertebrats fòssils del quaternari de Mallorca 213
» » »	—Assaig sobre els endemismes animals a les Balears 399
<i>Estelrich, Joan</i>	—La tria personal 433
<i>Ferrà, Miquel</i>	—Miquel Costa i Llobera 429
<i>Forteza, Bartomeu (trad.)</i>	—Defensa de la poesia (de Shelley) 19
» »	—Rotonda 62, 169, 389
<i>Forteza, Guillem</i>	—El nou grup escolar "Jaume I" en el glacis de Santa Catarina 178
» »	—En homenatge a l'arquitecte Mr. Arthur Byne 263
<i>Kessler, Comte H.</i>	—Coses que han de venir (del llibre <i>Walter Rathenau</i>) 133
<i>Llabrés i Bernal, Joan</i>	—De l'art naval d'antany. Els mascarons de proa 124
<i>Mascaró, Joan (trad.)</i>	—Bhagavadgita 422
<i>Miomandre, Francis de</i>	—Frontières et Culture. 14
<i>Pons, Antoni (trad.)</i>	—L'Amfiteatre (de Calpurnius) 269
<i>Pons Marquès, Joan</i>	—Acta de la Festa i Memòria del Secretari, dels Jocs Florals 310
<i>Riber, Llorenç</i>	—Discurs en la Festa del Jocs Florals 316
<i>Roig i Llop, Tomàs</i>	—Elegia canina 107
<i>Salvà, Maria Antònia</i>	—Parlament en la Festa dels Jocs Florals. 313
<i>Sans i Rosselló, Elvir</i>	—La Creu i la Mitja Lluna (1235-1535) 45,86
» »	—L'or de l'esclau 280
<i>Sureda Blanes, Francesc</i>	—Franciscanisme i Lullisme. 243
<i>Sureda Blanes, Josep (trad.)</i>	—Lectures.—Notes sobre el conflicte italo-etiòpic (de Ramon Fernández) 44I
<i>Vidal i Burdils, Francesc</i>	—Petits poemes en prosa 54,150
<i>La Redacció</i>	—L'Escola lliure de lullisme. 151

	Pàgs
<i>La Redacció</i>	
» »	
» »	
<i>L. N. T.</i>	
—La setmana "Pro Ecclesia et Patria"	153
—Cartell dels Jocs Florals	305
—Llista de composicions rebudes	307
—Don Joan Rosselló de Son Forteza.	438

ELS LLIBRES

Alan Hillgart, <i>El Monte Negro</i> , per E. S. R.	187
<i>Annals de l'Institut d'Acció Social Universitària i Escolar de Catalunya</i> , per E. S. R.	291
Aramon i Serra, R., <i>Ramon Llull: Llibre d'Amic e Amat</i> , per E. S. R.	292
Caimari, Dr. Andreu, <i>Edificant la Ciutat.—I Amor</i> , per J. P. M.	446
Cardó, Carles, <i>El diàleg interior</i> , per J. P. M.	72
<i>Conferències sobre la Universitat de Barcelona organitzades per l'Associació pro- fessional d'Estudiants de Dret i donades en l'Ateneu Barcelonès</i> , per J. S. B.	451
Darder i Pericàs, Bartomeu, <i>Estudio Geológico de la comarca de Sabadell.</i> — <i>Discusión de algunos trabajos publicados en Alemania sobre el pro- blema de la varita de los zahorís.—Dues notes sobre la geologia de la Serra de Llevant de Mallorca.—Algunas observaciones geológicas en La Romane, (prov. de Alicante)</i> , per E. S. R.	26
Ezio Levi, <i>Motivos hispánicos</i> per J. P. M.	29
Guasp, Mn. Bartomeu <i>Rosada</i> , per J. P. M.	445
Kessler, Harry Graff, <i>Gesichter und Zeiten</i> , per J. S. B.	448
Macabich i Llobet, Isidor, <i>Sobre Arqueologia Ibicenca. "Santu Maria". Ci- clo Cristiano</i> , per E. S. R.	113
Lavedan, Pierre, <i>L'Architecture gothique religieuse en Catalogne, Valence et Baléares</i> , per J. P. M.	456
Maragall, Joan, <i>Obres completes. Notes crítiques de Literatura catalana</i> , per F. V. B.	73
<i>Obres originals de l'illuminat Doctor Mestre Ramon Llull.—Vol. XVIII, trans- cripció directa per Salvador Galmés</i> , per J. P. M.	189
Pi i Sunyer, Carles, <i>La vida i les lletres de Julia de Lespinasse</i> , per A. I. A.	292
Pons, Antoni, <i>Dietari del Dr. Fiol</i> , Vol. II, per J. P. M.	187
Ramis Alonso, Miquel, <i>Al marge del criteri de Balmes</i> , per J. P. M.	71
Ribas de Pina, Miquel, <i>La Conquesta de Mallorca pel Rei En Jaume I</i> , per E. S. R.	26
Riber, Llorenç, — <i>La Minyonia d'un infant orat</i> , per J. P. M.	445
Roig i Llop, Tomàs, <i>Ronda d'Històries</i> , per E. S. R.	231
Roig i Llop. Tomàs; Valentí, Salvi; Albert i Galter, Ernest.— <i>Tres Confe- rències: L'Obra de la BCAI</i> , per E. S. R.	28
Sol, Josep, <i>Eliador</i> , per E. S. R.	291
Sureda Blanes, Francisco. <i>El Beato Ramon Llull. Su vida. Sus obras. Sus empresas</i> , per J. P. M.	188
Sureda Blanes, Josep, <i>La técnica química en el siglo XX</i> , per A. I. A.	71
Vandellós, J., <i>Catalunya, poble decadent</i> , per F. V. B.	447
Vives i Borrell. J., <i>Refugi perdurable, L'Imperi autèntic</i> , per G. C.	112

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

Crònica pàgines. 65, 110, 181, 230, 289, 458

LES ARTS

EXPOSICIONS

Josep Segrelles, per P. B.	68
Arthur Segal, per P. B.	114
Erwin Hubert, per P. B.	114
Felip Guasp Pou, per P. B.	155
Joan Fuster, per P. B.	155
Ludwing Carnap, per P. B.	191
M. Montesinos, per P. B.	233, 460
Walter Icks, per P. B.	459
Clotilde Fibla de Junyer, per P. B.	459
Francesc Maura Salas, per P. B.	459
Manuel Ramirez, per P. B.	459
Simó Muñoz, per P. B.	460

CONCERTS

per J. M. P.	31, 114, 191, 232, 294

TEATRE

Andreu i Fontirroig, Manuel, <i>Canamunts i Canavalls</i> , per A. I. A.	68
Buades, M.-Juncosa, M., <i>Els hereus del Torrentó</i> , per A. I. A.	69
Calabruix, <i>Tenda de Calçat o Na Pepita ja té novio</i> , per A. I. A.	235
» <i>Un, dos, tres, sus!</i> , per A. I. A.	461
Cladera, Segura <i>Si te casasses, Ximet!</i> , per M. P.	461
Colom, Guillem, <i>Marta</i> , per A. I. A.	31
Cortès, Gabriel, <i>La Cançó del mar</i> , per A. I. A.	191
» <i>N'Armando el barber o el darrer romàntic</i> , per A. I. A.	235
Fuster, Gabriel, <i>Un arracer del Camí</i> , per A. I. A.	235
Isern, Bernardí, <i>Com a germans</i> , per A. I. A.	32
Pomar, Francesc, <i>La pobresa no és vilesa</i> , per A. I. A.	70
Puigserver, Miquel, <i>El pobre millonari</i> , per A. I. A.	461
Tous i Maroto, J. M. ^a , <i>Eliador de Serraclara</i> , per A. I. A.	192
» <i>Villa Prodigio</i> , per G. C.	460

RECULLS DE FORA

pàgines	34, 74, 117, 156, 194, 236, 295, 463

NOTICIARI

pàgines	38, 78, 119, 158, 199, 238, 298, 469

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

ENTANY A LA BIBLIOTECA
L'ATENEU BARCELONÈS

PUNT, I SEGUIT

Pel gener de 1928 sortia a llum el primer número de LA NOSTRA TERRA, per iniciativa i gestió d'En Francesc Vidal i Burdils. D'acord amb la idea inicial, compartida per tots quants l'encobeïren i hi posaren el coll de bon principi, la nova publicació havia d'ésser "el fogar comú dels qui estimen les nostres coses i, d'una manera especial, les nostres lletres", un "estímul per l'obra a realitzar", un coordinador d'esforços dispersos, una cooperació col·lectiva, en fi, a l'edifici en perpètua construcció de la nostra cultura, el ressorgiment i l'augment de la qual era, i segueix essent, l'ideal invocat al cap de set anys de vida de la revista.

Duia aquesta a més, ja en el primer número i duu encara avui, en senyal que no vol renunciar-hi, un subtítol o afegitó que la declarava explícitament revista mensual de literatura, art i ciències. Això era, és i vol seguir essent LA NOSTRA TERRA; amb el tàcit ben entès que, tractant-se d'una obra humana, feta per homes que viuen enmig del món, el conreu ni l'afecció a la literatura, la ciència o l'art no podien absorbir-los l'atenció fins al punt de fer-los absents de tota actualitat, i externes les pàgines de la revista al batec immediat i persistent de la vida al seu voltant. Si les lluites polítiques ens són conscienciosament alienes, i hem tengut la pretensió de crear en aquestes pàgines un petit clos de superació de l'absurda i radical se-

paració que fa arrengher en dues castes impenetrables els espanyols, disposats a devorar-se, o a intentar-ho al menys, a la primera ocasió, és perquè sabiem l'existència d'un vincle màgic, capaç d'imposar i de realitzar aquesta unió per damunt tota llei de dificultats. Vincle i lligam d'unió que no és altre que la llengua, l'amor, l'adhesió, l'expansió i la defensa de la nostra llengua.

En la plena consciència del fet real de l'existència del propi idioma i de la capacitat del mateix com instrument de cultura, hi ha l'arrel de l'aparició set anys enrera de LA NOSTRA TERRA, i la demostració i explicació dels seus èxits—reconeguts per propis i estranys, minimitzats si acàs sols per la nostra ambició, sempre major, i pastats amb sacrificis—, i la llavor i el ferment de totes les possibles performances futures, de molt les més interessants. És l'idioma el que ens marca amb segell distintiu i ens dona fesomia particular entre els demés que, en altres aplecs, puguin laborar també pel mateix ideal d'una superació de la cultura actual de la nostra terra. I només emportats de l'amor a l'idioma i per la gelosia de la llengua pròpia com impuls inicial, hem pogut saltar, quan ho hem fet, les barreres, que ara mateix retreiem, del nostre subtítol.

Pensant en la llengua ens hem alegrat un dia de la instauració de la República espanyola, preveient noves possibilitats d'expansió per a les llengües peninsulars i per a les cultures de que són suport, desateses per la Monarquia; per la llengua ens hem alegrat i hem exultat quan Catalunya ha vist un dia en les seves mans, ni que fos no lliure de defectes congènits, el seu Estatut autonòmic; i per la mateixa llengua hem opinat sobre el moviment subversiu d'octubre passat: perquè si les posicions polítiques aconseguides per Catalunya amb l'Estatut i les muntades al seu entorn eren altres tants baluards de la llengua, corrien aquests el perill d'ensorrar-se de resultes de la gesta del sis d'octubre, sobre la qual expressavem el nostre sentir en l'editorial de novembre.

S'han enderrocat, en efecte, moltes de les posicions conquistades, coronació, tal volta no prou explícitament reconoguda, d'un segle de renaixença. De la mateixa manera, però, que deiem que l'alçament del sis d'octubre no havia estat l'alçament de Catalunya, no ens sabem estar avui de dir—i és en el fons la defensa de l'idioma, suport de l'autonomia, el que ens hi obliga,—que el càstig o la conseqüència d'aquell frustrat alçament no havia de caure damunt tot Catalunya i damunt l'autonomia catalana, deixant en suspens allò que de fet no s'atrevia a enderrocar la instauració d'un règimen transitori com

el de la llei de desembre. Si aquest ha estat el resultat, si la manca d'adequació entre causa i efecte ha estat tan notòria, el motiu primordial residirà sempre, és clar, en el fet de l'alçament, però immediatament després tota la culpa estarà en la manca inveterada de sentit polític de gran part de les dretes espanyoles, empedreïdes en l'estancament de la seva mentalitat característica, tancada a tota idea d'autonomia i disposada a perpetuar així el fet ineluctablement diferencial de Catalunya—conseqüència de l'idioma,—com un entrebanc secular de la reconstrucció i la revitalització, tan indispensables i tan urgents, d'Espanya.

Si ni el passat en els tres anys darrers, sumat a l'experiència acumulada de tot el període de la Restauració, no basta encara per obrir els ulls a tothom i fer reconèixer a tots els partits el pes específic d'un poble que, malgrat tots els seus errors polítics, disposa d'un verb propi al qual no està disposat a renunciar, pitjor per ells certament; però, en el fons, pitjor per a tots, perquè de tots és la pèrdua i de ningú el guany. Es a dir, d'algú potser sí. Sempre hi ha a l'aguait els animadors utòpics del caos, que venen a fer u amb els més fidels amants del desordre fonamental. Per a aquests es comprèn que existeixi un real interès en que la reconstrucció i l'engament d'Espanya segueixin essent per temps un mite.

RODA, MOLI, RODA

RODA, molí, roda,
lentament,
com una vida
pausada,
que torna
i retorna
per la mateixa via.
Bat
l'aire blau,
l'aire fresc,
d'aquest matí,
amb les teves grans pales,
cansades, rogenques.
Sospira una mica,
gem una mica,
que la vida més serena,
la més alada,
duu el dol
en els replecs de les ales.
I la teva, de vida,
i les ales teves, tan vastes,
s'han debatut massa en la immensitat
per no sentir la lassitud
de l'infinit.

Et recordo d'infant
quan, en els dies d'estiu,

brunzies allà dalt,
—tan alt!—
rabent,
enlluernat de juvenesa,
dins la glòria i la calda
de la llum rutilant.
Brollava l'aigua, a doll,
que, del cel estant, removies
dins la foscor de la mina.
Rajava l'aigua a doll,
adalerada i viva;
omplia les canals i els safareigs,
on es banyaven
or alegre de sol i verdors de parra,
i els nostres cossos puerils.

Ara t'esguardo
de lluny estant,
i som sols, tu i jo,
en el paisatge.
Bats lentament,
suaument,
el cel llunyà
d'aquest matí de tardor,
i la meva joia d'infant,
i la meva tristesa d'home.

FERRAN SOLDEVILA

Elements de caracterització urbanística a l'Eixampla de Palma

UN estudi detingut de la causa primordial per la qual la nostra eixampla, té aquest desgraciadíssim aspecte de pobresa urbanística, ens duria a la conclusió que no és, com a primera vista sembla, la paupèrrima categoria artística i econòmica de la majoria de les edificacions que fins el present s'han aixecades en els seus carrers, sinó la manca absoluta de certs elements arquitectònics que anomenam de "caracterització urbanística", ja que dominant arquitectònicament el conjunt són suficients per a donar-li *caràcter*, aquesta virtut urbanística tan rara a les ciutats modernes, que és als carrers i places el que la fisonomia és a la cara de l'home, la seva personalitat.

Entre aquests elements, hi trobam en primer lloc els edificis públics o privats, d'una importància singular, esglésies, teatres, palaus, mentre tenguin un emplaçament adequat, que si no existeixen a la nostra eixampla, es deu principalment al fet que es troba actualment en període de formació, anterior al desplaçament franc, vers ell, de la vida pública ciutadana; per això mateix, l'ocasió present és la més propícia per a un estudi apriorístic d'alguns d'aquests elements de caracterització, considerats en si mateixos i en relació amb las circumstàncies d'emplaçament. Així aportarem un gra d'arena a l'obra magna, apenes iniciada encara, de la redenció urbanística de la nostra ciutat, especialment en la seva part extramurs, redenció que voldriem que fos realitat gràcies a la col·laboració fecunda de tots els qui l'estimam i de tots aquells que en la seva mà tenen els mitjans per a que es porti a terme. Per a salvar la responsabilitat que davant el futur té la nostra generació, a la qual ha cabut la tasca d'edificar-la.

CARRERS PORTICATS

L'incontrovertible bellesa d'aquest element urbanístic fa que quan amb més profusió una ciutat el tengui, millor; ho diguin sinó, totes les ciutats que en fan gala, des de les italianes i del nord-oest d'Espanya, gòtiques i del renaixement fins a la moderna París; i és que el valor estètic d'una successió d'arcs o simplement d'una renglera de columnes, està per damunt totes les modes i tots els estils, perquè l'eúritmia en arquitectura, com el ritme en música, és un dels recursos bàsics de que l'art es val perpètuament; per això un carrer porticat, és sempre bell. I a això hi devem afegir el valor pràctic que té dit element com a refugi pel trànsit a peu contra el sol i contra la pluja.

Per desgràcia, a dins la nostra eixampla, són ja pocs els carrers a on això sigui factible, per estar edificats en sa major part; però n'hi ha dos, al nostre entendre, d'indicadíssims.

Un d'ells és el carrer de Chopin, en el tros que anirà vorejant el Parc Públic projectat a darrera l'Institut, o sia a partir de les Rondes. Els carrers que sols tenen cases a un costat, són els més indicats per a pòrtics, per la raó estètica de tenir una major visualitat i per la raó pràctica que són els més indefensos a les inclemències del temps. Els pòrtics del carrer de Chopin, harmonitzant admirablement amb les galeries de l'enfront posterior de l'Institut, donarien al parc, més baix de nivell i travessat per la Riera (1) un marc monumental esplèndid.

Un altre carrer apropiat per porticar és el que correspon a les rondes de Ponent, per a on passa la Riera; les porxades deuriem estar solament al costat que mira a Ponent, des de Santa Creu fins a l'Institut, o sia la part que tanca la ciutat antiga; el fi, seria el d'emmarcar la perspectiva de la mateixa, que corona l'elegant silueta dels campanars, des de les barriades extremes occidentals. Tenim molts precedents de carrers de riu porticats que ens donen una garantia del bon efecte resultant, entre altres els famosos de Roma (Lungarno) i de París (Rue Rivoli), encara que aquest darrer tengui entremig el jardí de les Tulleries.

La realització d'això correspon realment a l'Ajuntament, amb unes ordenances especials referents a la construcció en dits indrets;

(1) En el pla oficial d'eixampla, es desvia la Riera per tal de fer-la passar per fora el parc: cosa absurda, ja que un torrent a dins un parc és un element apropiadíssim. Donam per descomptat que no es farà aquest canvi de curs, tan costós com inútil.

si amb curt criteri fos combatut per els propietaris per considerar-ho com una servitud, se'ls hauria de convèncer que els primers que hi sortirien guanyant serien ells mateixos, ja que prest el seu carrer assoliria una importància merescuda.

FÒRUM DELS PAGESOS

A fora porta, tenia la nostra ciutat dues típiques construccions: les *Enramades* i els *Hostals Nous*, que destinades a l'hostalatge de la gent pagesa i de les seves mercaderies, complien en certa forma l'important fi de servir de enllaç entre la capital i la vida agrícola de Mallorca. De les primeres, apenes en queda el nom; en canvi els *Hostals Nous*, encara que condemnats a la pena capital, fins ara es conserven miraculosament intactes, per a constituir, juntament amb els antics hostals de Lluch i amb alguns pocs hostals de carretera, els únics exemplars que resten entre nosaltres d'aquest gènere d'arquitectura. El valor intrínsec dels *Hostals Nous*, doncs, justificaria per si mateix un canvi d'emplaçament que els salvàs de la desaparició, si no hi hagués a favor del mateix la consideració d'ordre pràctic que la seva utilitat no ha cessat, com es comprova vegent el tràfec que, a tota hora, aixopluguen aquelles porxades.

Això em duu l'idea del que podriem anomenar un *fòrum* a on la gent pagesa, al venir a ciutat en aquells dies típics de Sant Tomàs i de Pasqua, trobant-se a dins un ambient que no li fos estrany, pogués romandre i establir els seus mercats, sense invadir les rondes amb el seu bestiar. Previst això al pla d'eixampla, li hauria correspost una plaça tancada de pòrtics, de les del tipus de mercat a l'aire lliure, del que tants d'exemples es troben a Itàlia i Alemanya, més en les circumstàncies presents, es deuria establir a un dels carrers de vint metres, al marge de les grans vies de circulació, pròxim a les estacions i a les carreteres d'Inca i Manacor, i consistir simplement en una ampla acera deixant sols un pas lateral per a dues files de vehicles, i bastir als dos costats del carrer les edificacions destinades a hostalatge i als estables i garatges, tot amb condicions d'higiene moderna però conservant la disposició de les porxades i un cert caràcter pagès i popular que asseguràs el seu èxit. Als voltants d'aquest centre s'aniria creant una típica zona agrícola ciutadana, automàticament diferenciada de les zones industrials i de residència.

LES ESGLÉSIES

No hi ha necessitat de ponderar l'enorme importància de l'edifici religiós a dins el conjunt urbà; la trobam provada simplement repassant els indrets urbanístics més famosos de l'Edat Mitjana i del Renaixement: els magnífics conjunts dels monestirs, des dels del Cister fins a les cartoixes, les esglésies medievals italianes amb les seves places tan intensament emotives, des de la Catedral de Pisa fins a Sant Marc de Venècia, les barriades típiques als voltants de les catedrals gòtiques, les monumentals concepcions del Renaixement que presideix la de Sant Pere de Roma i finalment la dinoucentista urbanització de París, que ha iniciat l'estil dins el qual tantes de ciutats s'han reformades i eixamplades, i en la qual juguen les esglésies un important paper com a punts terminals de carrers (1).

Sense necessitat de cercar exemples estranys, provariem l'importància urbanística de l'edifici religiós donant una ullada als nostres pobles de la pagesia, els quals, de la mateixa manera que tots els pobles petits d'Europa, sense l'església perdrien el noranta per cent del seu valor pintoresc (2).

Ara bé: en quines causes resideix aquest valor urbanístic excepcional? Per a nosaltres en les següents:

1) Les seves línies primordialment verticals, que contrasten amb la majoria dels edificis de vivenda, funcionalment engendrats per horitzontals i amb la mateixa horitzontal del terreny.

2) L'interés de masses que sempre té, pel seus absis, pels anexes que sol tenir adossats i principalment pel campanar o campanars; per això té sempre una silueta que juntament amb el fet d'ésser un edifici d'eix longitudinal, el fa el més apropiat per servir de fons o de punt terminal. A més, la seva massa es pot aprofitar com a element de ponderació.

Algunes de les consideracions que acabam de fer les podríem

(1) Citarem només el Boulevard Malesherbes amb Sant Agustí al fons; les avingudes de Breteuil (Invàlids) i del Panteó, els carrers de la Chaussée d'Antin (La Trinitat), i de Hauteville (St. Vincent) i el mateix Boulevard de la Madeleine, encara que dita església no tengui el més mínim caràcter de tal.

(2) Es curiós observar com, entre el traçat aparentment imprevist dels pobles i l'emplaçament de la seva església existeix sempre una relació indubtablement conscient; així, entre altres lleis gairebé infal·libles, trobam (especialment als pobles del pla) la de col·locar el campanar a l'eix del carrer principal o carretera. El pla de Mallorca, essencialment monòton, vol veure interrompuda de tant en tant la seva horitzontal per la vertical súbita d'un campanar. Que seria la bellíssima silueta de Binisalem sense el seu campanar?

haver fetes igualment d'altres edificis públics monumentals, teatres, (1) tinències d'Alcaldia, edificis administratius, etc.; però creim, desgraciadament, que passarem molts anys sense veure aquests edificis a la nostra eixampla; en canvi, d'esglésies se n'hi estan bastint algunes i per això demanam que l'emplaçament de les que s'han de construir sigui objecte d'un estudi previ; així podrem posar en elles una esperança fonamentada.

NOMENCLATURA DELS CARRERS

Quan els elements de caracterització, les proporcions, l'orientació, etc. han creat la fisonomia pròpia, el caràcter d'un carrer, venen dues circumstàncies a accentuar-lo: el temps i la denominació popular. Un carrer vell, en efecte, té sempre més caràcter que un de nou i quant a la denominació, si és autènticament popular i ben sonant, sempre es deuria respectar en la nomenclatura oficial; res més absurd i poc pràctic que un carrer amb doble denominació popular-oficial, i malgrat de tot això és molt freqüent a ca-nostre, a on tenim una costa de Sant «Domingo», oficialment "calle del Conquistador" o un carrer de la Marina, "calle de Antonio Maura" (2).

En aquesta qüestió, procediria una revisió definitiva, feta per una comissió de persones competents que, prescindint de tot personalisme, que sempre pot ésser ofensiu, i de tota política, que sempre passa, establís una correspondència entre l'importància dels llocs a denominar i l'escala de valors (3).

G. ALOMAR, ARQTE.

(1) Recordem que l'Opera de Paris té un emplaçament semblant als de les esglésies de la mateixa ciutat citades abans.

(2) Al nostre entendre, el nom del Conquistador, correspon a l'actual plaça de Joanot Colom, a on hi ha el monument; la plaça anomenada de "la Conquista" no és plaça sinó un encreuament de carrers; Joanot Colom, des de molts d'anys té el seu nom (encara que corromput) al carrer de "Colón". Quant a Antoni Maura, deuria donar nom a alguna de les avingudes de l'eixampla, per exemple, una de les Rondes que encara no en tenen.

(3) Així es va fer l'encertadíssima nomenclatura de l'Eixampla de Barcelona, essent Victor Balaguer un dels que més part hi prengueren.

MARE MEVA DE LLUCH!

DOLÇA amor de ma infantesa,
Moreneta del meu cor,
¿Que us daria ma pobresa
en l'augusta esplendidesa
de les vostres noccs d'or?

¿Que us daria, mentre entona
vostre càntic jubilar
l'Illa que Reina us pregona?
Una flor per la corona?
Una perla pel collar?

Perla i flor de poesia,
cantaria avui si us plau
talment vos cantava un dia...
Vos ne recordau, Maria,
de com era *atlotet blau*?

Vostra amor ja me cridava
gairebé des del bressol;
per cantar-vos me deixava
son vestit la volta blava
i sa veu el rossinyol.

Ja en' la^a bella primavera
de ma vida, el cor s'obrí

a vostra amor, sens espera,
com la flor de la murtrera
al primer bes del matí.

Tendre infant, d'ençà que un dia
ma mare em parlà de Vós,
la vostra figura unia
amb la seva i confonia
les dues santes amôs.

Oh, l'encís de vostra cara!
Després de tants d'anys no puc
recordar la meva mare,
sense que recordi encara
la Mare de Déu de Lluch.

Lluch! Oh terra beneïda,
dolça pàtria del cor!
Qui pogués passar la vida
pura, santa i recollida
dins la vostra "Casa d'or"!

Qui amb els *blaus* pogués encara
cantar-vos "el matinal"!
Mes ai! qui pogués oh Mare,
contemplar de vostra cara
el somris celestial!

Mes ja que la veu divina
m'ha empès a passar la mar,
des de l'Illa mallorquina
girau els ulls a la Xina,
beneïu vostre joglar.

Reina de Lluch, Verge Santa,
Mare de la bella amor!
Puix vostra bondat és tanta
perdonau el qui vos canta
si no us sap cantar millor.

I quan venga el darrer dia,
quan tremoli ja del fred
febrosenc de l'agonia,
recordau-vos, Mare mia,
que vaig'ser vostre *blauet*!

A. ROSSELLÓ
Missioner Apostòlic

Hong Kong, Xina, 10 agost 1934.

FRONTIÈRES ET CULTURE *

Mmes., Mlles., M.M.

ET tout d'abord, en guise de préambule, que je vous dise à quel point je ressens l'honneur que me fait le Comte de Kayserling en me confiant le double soin de choisir le sujet de ce troisième entretien, et d'en exposer le thème.

Il va sans dire que tout ce que je vais exprimer ici n'a de valeur que comme esquisse, une esquisse très légèrement tracée au crayon, que le maître de Darmstadt saura, comme il convient, reprendre, avec son autorité et la puissance de vue panoramique, et lui donner (par le seul fait qu'il consente à l'utiliser), la force et l'ampleur d'un tableau définitif. Néanmoins, si modeste soit-elle, —cette esquisse—je sais qu'il l'a approuvée: c'est donc qu'il sait pouvoir l'intégrer dans sa trilogie.

Il m'a semblé, en effet, qu'il y avait une connexion, pas immédiatement évidente, mais réelle cependant, et profonde, entre les sujets de la conférence de vendredi et de l'entretien de samedi: L'idée de culture est leur lien solide, leur commune racine.

On nous a si souvent prédit, à nous autres Méditerranéens, que notre heure avait sonné, que nous avions fini de jouer notre rôle terrestre, que nous ne saurions avoir trop de reconnaissance pour l'homme qui nous présente de si lumineuses raisons d'espérer le contraire. On nous a si souvent répété que le Machinisme, —avec les mythes qu'il engendre et qu'il multiplie—, constituait un danger mortel contre la culture: à cette culture dont nous nous sentons à la fois les produits et les éventuels créateurs, —que nous ne saurions avoir trop de reconnaissance pour l'homme, ce même homme, qui

* A la gentilesa del nostre amic l'escriptor Francis de Miomandre, devem la publicació íntegra de les quartilles d'exposició del tema que llegí dia 29 a la conversa o sessió de l'Hotel Mediterrani, que ressemeyarem en el número vinent.

nous explique l'innocence essentielle de la Machine et toutes les possibilités que la Culture a de la réintégrer, de l'assimiler.

A vrai dire, toute l'angoisse actuelle,—et Dieu sait combien d'aspects elle présente—se ramène à une seule crainte: sauverons-nous la Culture? C'est à dire "Nous sauverons-nous nous-mêmes", car notre sort est intimement lié à cette culture. Elle nous est devenue organique. Nous n'existons qu'en fonction d'elle.

Il nous a semblé qu'un des dangers les plus graves qui menaçaient cette culture, c'est cette espèce de recrudescence des susceptibilités raciales et nationales, dont nous sommes aujourd'hui les témoins attristés. Une culture tend, par définition, à l'universel. Or jamais, ou du moins très rarement, la notion de l'universel n'a été à ce point méconnue. L'Europe, que dis-je? la planète entière est morcelée en petits groupes dont chacun se prétend, avec un amour-propre d'écorché, le premier du monde. Chacun affirme qu'il a les plus belles routes, les plus grandes usines, les plus gros canons, le plus d'argent dans ses coffres, les bateaux de plus fort tonnage, les monuments les plus hauts, les rasoirs les mieux aiguisés. Tout se passe comme si quelque loi inexplicée de la nature, afin de nous faire perdre les bénéfices merveilleux que nous pourrions tirer de l'universalisation des techniques, nous obligeait à cette inconcevable attitude de méfiance et de hargne. Symboles tangibles de cet état d'esprit, les frontières sont là, qui nous enferment, et se font de plus en plus hermétiques au fur et à mesure que la science industrielle détruit la notion de la distance.

De graves dangers, des dangers terribles peuvent en résulter, si graves et si terribles que leur seule pensée paralyse l'activité, tue la confiance nécessaire aux échanges, raréfie la quantité d'air respirable nécessaire à la Pensée libre. Vous entendez bien, et j'y insiste, qu'il ne s'agit pas ici de politique. La politique est toujours une chose éphémère et si je puis dire anecdotique: et ce n'est pas sans raison que le Comte de Kayserling l'a, une fois pour toutes, bannie de ses préoccupations. Il ne s'agit pas de politique; il s'agit d'une crise de l'Esprit.

* * *

Il se pourrait fort bien que le danger dont je parle fût illusoire, qu'il fût le fantôme matérialisé de nos craintes. Il se pourrait fort bien que, derrière ces phénomènes étranges, ces accès d'amour-propre

racial, ces pseudo-mystiques entraînant des peuples entiers dans leur mouvement suspect, il y eût quelque chose d'authentique et de vivant, d'autant plus authentique et vivant que la masse n'en est pas encore consciente, je ne sais quelle magnifique promesse, la sourde préparation d'un nouvel aménagement de l'univers. Et dans ce cas, ce ne serait qu'une affaire de temps, une question de patience planétaire. Il nous suffirait d'attendre pour voir se résoudre l'antinomie, et pour voir,—comme toujours,—la culture, c'est à dire l'Esprit, s'emparer de ces forces dangereuses, s'en assimiler l'organisme confus, leur redonner cette direction vivante et harmonieuse que le Comte de Kayserling appelle si justement *le Sens*.

Vous avouerais-je, Mmes. et M.M. que c'est cela que j'attends, d'ailleurs avec une absolue confiance. Une réponse. Dans le plus large sens du mot. Une réponse: sachant d'avance qu'elle résoudra, *en même temps*, maint et maint problème voisin. Une réponse à la question que nous nous posons tous, mais que nous nous posons mal, parceque nous regardons les choses de trop près, obsédés par de minuscules problèmes nationaux ou personnels, mais que lui, Kayserling, n'aura qu'à *reposer* à son tour pour lui donner l'envergure qu'elle mérite et lui restituer ses véritables perspectives.

FRANCIS DE MIOMANDRE

A LA VILA DE PETRA

PER LA INAUGURACIÓ DEL MONUMENT
A FRA GINEBRE SERRA

OH Petra, vila feinera
que amb bon sol i aire fresc
sembreres segles enrera
el teu blat de Sant Francesc.

Quan la messa fou granada
Oh, quina maina de blat!
la llavor d'aquí emportada
dins el nou món ha espigat.

Allà lluny ton fill partia
d'amor santa el cor encès
—ja mai més hi tornaria
al bell redòs de son bres!

Dins son cor cremà la febre
d'un fecund apostolat
i al voltant del teu Ginebre
va florir una ciutat.

Tu en servares la memòria
vila-mare amb cor fidel,
i avui l'arbre de ta glòria
és tan alt, que arriba al cel.

Damunt l'era veres retre
aquell blat qui fan bon pa
vila feinera de Petra
qui te mous, conrant el pla!

Canta doncs amb alegria
que el teu fill, ara exaltat,
ja t'esguarda nit i dia
coronat de santedat.

I sa imatge, vila-mare
beneint tos vells terrers,
somriurà, voltant-se encara
d'un encens de formiguers.

MARIA-ANTÒNIA SALVÀ

1913

DEFENSA DE LA POESIA

DE PERCY BYSSHE SHELLEY

CONSIDERANT d'un cert punt de mira aquestes dues menes d'activitat mental que s'anomenen raó i imaginació, la primera pot ésser esguardada com l'esperit contemplant les relacions que uneixen un pensament a l'altre de qualsevol manera es produeixi; i la segona, com l'esperit obrant sobre aquests pensaments, de manera de colorar-los de la seva pròpia llum, component amb ells com elements, altres pensaments, en els quals cadascun conté el principi de la seva pròpia integritat. L'una és *crear, to poiein* o el principi de la síntesi, i té per objecte les formes que són comunes a la natura universal i l'existència mateixa; l'altre és *raonar, to logixein* o el principi de l'anàlisi, que no esguarda les relacions de les coses més que com a tals relacions, i considera els pensaments, no en llur unitat integral, sinó com a representacions algèbriques conduint a certs resultats generals.

La raó és l'enumeració de quantitats ja conegudes; l'imaginació és la percepció de la valor d'aquestes quantitats a la vegada preses separadament i com un tot. La raó esguarda les diferències i l'imaginació les semblances de les coses. La raó és a l'imaginació el que l'instrument és a l'agent, el cos a l'esperit, l'ombra a la substància.

La poesia, en un sentit general, pot ésser definida com "l'expressió de l'imaginació" i la poesia és contemporània de l'home. L'home és un instrument sobre el qual una sèrie d'impressions exteriors i interiors es produeixen, com les modulacions alternades d'un vent sempre canviant sobre una lira eòlica, en la qual el moviment produeix una melodia sempre vària.

Però hi ha en l'ésser humà i tal volta en tots el éssers que senten, un principi que obra altrament que una lira, i no produeix sols la melodia, sinó l'harmonia, per l'acord intern dels sons i els moviments així excitats amb les impressions que els exciten. És

com si la lira pogués acomodar les seves cordes als moviments del qui la fereix, en una proporció de so determinat, quelcom de semblant al que fa el músic acordant la seva veu amb el so de la lira. Un infant que juga expressarà la seva joia per la veu i els moviments, i cada inflexió de to, cada gest tindrà una relació exacta amb el tipus corresponent de les impressions de plaer que els han excitat; això serà l'imatge reflexada d'aquestes impressions; i així com la lira tremola i ressona després que el vent ha passat tot morint, així l'infant cerca, allargant amb la seva veu i els seus moviments la durada de l'efecte, allargar també la consciència de la causa. Aquestes expressions són, en relació als objectes que alegren un infant, el que la poesia és als objectes més elevats.

El salvatge (puix el salvatge és a les èpoques el que l'infant és als anys) expressa les emocions produïdes en ell pels objectes que l'envolten d'una manera semblant; el llenguatge i els gests, ensems que l'imitació plàstica i pintada devenen l'imatge de l'efecte combinat d'aquests objectes i de la percepció que en té. L'home en societat, amb totes les seves passions i els seus plaers devé tot d'una l'objecte de les passions i els plaers de l'home; una casta addicional d'emocions produeix una font més abundant d'expressió; i el llenguatge, els gests i les arts imitatives devenen a la vegada la representació i el mitjà, el pinzell i la pintura, el cisell i l'estàtua, la corda i l'harmonia. Les simpaties socials, o les lleis de les quals resulta la societat com dels seus elements, comencen a desplegar-se des del moment en que dos éssers humans coexisteixen; l'avenir és contingut en el present i la planta en la llavor; l'igualtat, la diversitat, l'unitat, el contrast, la dependència mútua devenen els únics principis capaços de subministrar els motius segons els quals la voluntat d'un ésser social és determinada a l'acció, en tant que ésser social, i constitueixen el plaer en la sensació, la virtut en el sentiment, la beutat en l'art, la veritat en el raonament, i l'amor en les relacions de l'espècie. D'ací que els homes, àdhuc en l'infantesa de la societat observin un cert orde en llurs paraules i accions, distint del d'objectes i de les impressions que elles representen, essent sotmesa tota expressió a les lleis de l'objecte del qual procedeix. Però deixem de banda aquestes consideracions més generals que implicarien una recerca dels principis de la societat mateixa, i limitem-nos a examinar de quina manera l'imaginació s'expressa en les seves formes.

En la juvenesa del món, els homes dansen i canten i imiten

els objectes naturals, observant en aquestes accions, com en totes les altres, un cert ritme o ordre. I encara que tots els homes observen un ordre similar, no obstant no observen el mateix ordre en els moviments de la dansa, en la melodia del cant, en les combinacions del llenguatge, en les diverses sèries d'imitació dels objectes naturals, car hi ha un cert ordre o ritme que pertany a cadascuna d'aquestes espècies de representació mímica, i del qual l'auditor i l'espectador en reben un plaer més intens i més pur que cap altre; el sentiment de major o menor reacció d'aquest ordre és el que s'anomena gust pels escriptors moderns. Cada home, en l'infantesa de l'art, observa un ordre que s'acosta més o menys al que produeix el plaer més elevat; però la diversitat no és prou marcada per que les seves gradacions puguin ésser sensibles, excepte en els casos on predomina sensiblement la facultat de copsar el bell (car hom ens permetrà d'anomenar així la relació entre el plaer més elevat i la seva causa). Aquells en els quals aquesta facultat existeix en excés són poetes, en el sentit més universal del mot, i el plaer que resulta de la manera com expressen en llurs esperits l'influència de la societat o de la natura es comunica als altres, i es dobla, per dir-ho així, amb aquesta comunicació. Llur llenguatge es compon de metàfores vivents; és a dir, que expressa relacions encara no trobades fins llavors i en perpetua la percepció, fins que els mots que les representen devenen amb el temps signes d'ordres o classes de pensament, en lloc d'ésser les pintures de pensaments integrals; i si aleshores no sorgissin nous poetes per a crear de nou les associacions que han estat així desorganitzades, el llenguatge devé impotent per expressar els més nobles fins de les relacions humanes. Aquestes similituds o relacions són el que lord Bacon anomena tan encertadament "les traces de la natura impreses sobre els diferents objectes del món" i considera la facultat que les percep com el magatzem dels axiomes comuns a tota coneixença. En l'infantesa de la societat, tot autor és necessàriament poeta, ja que el llenguatge mateix és de la poesia; i ésser poeta és trobar el ver i el bell, en un mot, el bé que hi ha en la relació establerta d'antuvi entre l'existència i la percepció, després entre la percepció i l'expressió. Tot llenguatge primitiu prop de l'origen és en si mateix el caos d'un poema cíclic; l'abundància de formes lexicogràfiques i les distincions gramaticals són l'obra d'una època posterior i no són més que el catàleg i les formes de les creacions de la poesia.

Però els poetes o aquells que imaginem i expressen aquest ordre indestructible, són no solament els creadors del llenguatge i de la música, de la dansa, de l'arquitectura, de l'estatuària i de la pintura; sinó que són també els fundadors de les lleis i de la societat civil, els inventors de les arts de la vida, i els mestres anostradors, que acosten a un cert grau del bell i el ver, aquesta percepció particular de les lleis del món invisible que s'anomena religió. Així és que totes les religions primitives són alegòriques o susceptibles d'allegoria i que, com Janus, tenen doble faç de veritat i mentida. Els poetes, segons les circumstàncies de l'època o de la nació on han aparegut, s'han anomenat, en les primeres edats del món, legisladors o profetes; un poeta reuneix essencialment aquests dos caràcters a la vegada. Car no sols percep fortament el present tal com és i descobreix les lleis segons les quals les coses presents deuen ésser ordenades, sinó que veu el futur en el present, i els seus pensaments són els gèrmens de la flor i del fruit del temps a venir. No vull dir que els poetes siguin profetes en el sentit vulgar del mot, o que puguin preveure la forma dels esdeveniments de l'avenir tan segurament com en coneixen per endavant l'esperit; deix aquesta pretensió a la superstició, que voldria fer de la poesia un atribut de la profecia, en lloc de fer de la profecia un atribut de la poesia. El poeta participa de l'eternal, de l'infinit, de l'u; en relació a les seves concepcions no hi ha temps, ni espai, ni ombra. Les formes gramaticals que expressen les modificacions dels temps, les diferències de persones, la distinció de llocs, poden canviar sense alterar en res l'existència de l'alta poesia; els cors d'Esquil, el llibre de Job, i el Paradís del Dant, podrien millor que tot altre escrit servir d'exemples d'aquest fet, si els límits d'aquest assaig permetessin fer citacions. Les creacions de la música, de l'escultura i de la pintura fornirien exemples més decisius encara.

El llenguatge, la color, la forma, els costums religiosos i civils són altres tants instruments o materials de la poesia; se'ls pot anomenar poesia en virtut de la figura de llenguatge que considera l'efecte com a sinònim de la causa. Però la poesia en el sentit més restringit expressa aquests arranjaments del llenguatge i especialment del llenguatge mètric, creats per aquesta facultat imperial en que el tron és misteriosament ocult en la natura invisible de l'home. I aquella deriva de la natura mateixa del llenguatge, que és una representació més directa de les accions i passions del nostre ésser interior i és susceptible de combinacions més variades i

més delicades que la color, la forma o el moviment, més plàstica i més dòcil al control d'aquesta facultat de la qual n'és creació. Car el llenguatge és el producte arbitrari de l'imaginació, i no té relació més que amb els pensaments; mentre que els altres materials, instruments o condicions de l'art, tenen relacions uns amb els altres, s'interposen entre la concepció i l'impressió i les limiten. El llenguatge és com un mirall que reflexa, els altres com un núvol que afebleix la llum de la qual són igualment mitjà de comunicació. Es per això que l'anomenada d'escultors, de pintors i músics, encara que les facultats intrínseques dels grans mestres en aquestes arts puguin no cedir en res a les facultats dels qui han emprat el llenguatge com expressió jeroglífica de llurs pensaments, mai no ha igualat la dels poetes en el sentit restringit del mot; així com dos executants del mateix mèrit produiran efectes desiguals amb una guitarra i amb una arpa. La glòria dels legisladors i fundadors de religions durant tot el temps que duren llurs institucions, sembla només depassar la dels poetes en el sentit restringit del mot; però caldria saber si, treta la celebritat que adquireixen ordinàriament adulant les grosseres opinions de la gent vulgar, de la que els pertany a títol de poetes els en restaria gens de superioritat.

Nosaltres hem circumscrit així el mot poesia en els límits de l'art, que és la més familiar i perfecta expressió de la facultat mateixa. Es encara necessari d'estrènyer més el cercle i determinar la distinció que existeix entre el llenguatge mesurat i no mesurat, car la divisió popular en prosa i vers és inadmissible des del punt de mira d'una exacta filosofia.

Els sons, tant com els pensaments, tenen relacions simultànies unes a les altres i amb el que els representa, i una percepció de l'ordre d'aquestes relacions va sempre lligada a una percepció de l'ordre de les relacions del pensament. Per ço és que el llenguatge dels poetes ha afectat sempre una mena de retorn uniforme i harmoniós als sons, sense el qual no hi hauria poesia, i que quasi és tan indispensable a la comunicació de la seva influència com els mots mateixos sense relació a aquest ordre particular. D'ací la vanitat de la traducció; fóra tan assenyat posar una violeta en un gresol a fi de descobrir els principis de la seva color i olor, com voler fer passar d'una llengua a una altra les creacions d'un poeta. La planta ha de renèixer de la seva llavor, o bé no portarà flor; i és ací que hom sent tot el pes de la maledicció de Babel.

L'observació d'una manera regular de retorn d'harmonia en el llenguatge dels esperits poètics, ensems que la seva relació amb la música, produeix el metre, o cert sistema de formes tradicionals d'harmonia i de llenguatge. No obstant, no és gens essencial que un poeta sotmeti el seu llenguatge a aquesta forma tradicional, mentre l'harmonia, que és el seu esperit, sia observada. La pràctica tradicional sens dubte és convenient i popular i deu ésser preferida, especialment en les composicions que contenen molta d'acció; però cada gran poeta té necessitat d'innovar, a exemple dels seus predecessors, en l'exacta estructura de la seva pròpia versificació. La distinció entre poetes i prosadors és un error vulgar. La distinció entre filòsofs i poetes és un prejudici; Plató és essencialment poeta; no es pot concebre res de més intens que la veritat i l'esplendor de les seves imatges i la melodia del seu llenguatge. Ell ha rebutjat l'harmonia de les formes èpiques, dramàtiques i líriques, perquè ha volgut revestir d'harmonia els pensaments despallats de forma i d'acció i ha defugit d'inventar cap sistema regular de ritme, que hauria enclòs sota formes determinades les pauses variades del seu estil. Ciceró ha pretès imitar la cadència dels seus períodes, però amb poc èxit. Lord Bacon és un poeta. El seu llenguatge té un ritme dolç i magestuós que satisfà l'orella tant com la sabiduria quasi sobrehumana de la seva filosofia satisfà l'enteniment; és una harmonia que posa en tensió, després fa rompre el cercle de l'esperit del lector, i el se'n porta a l'element universal amb el qual no deixa d'estar en perfecte acord. Tots els creadors de revolucions en l'opinió són necessàriament poetes, no solament perquè són inventors, i perquè llur llenguatge treu el vel a l'eterna analogia de les coses mitjançant imatges que participen de la vida de la veritat, sinó també perquè llurs períodes són harmoniosos i simpàtics, i contenen en si mateixos els elements del vers, essent l'eco de la música eternal. I aquests poetes suprems, que han usat les formes tradicionals del ritme en raó de la forma i de l'acció de llurs assumptes, no són menys capaços de percebre i mostrar la veritat de les coses que els qui no les han emprat: Shakespeare, Dant i Milton (per limitar-nos a autors moderns) són filòsofs d'una extrema potència.

Un poema és l'imatge mateixa de la vida expressada en la seva eterna veritat. Hi ha la diferència entre una història i un poema, que l'història és un catàleg de fets separats que no tenen altra connexió que la del temps, de lloc, de circumstàncies, de causa

i efecte; el poema és la creació d'accions que s'acorden amb les formes immutables de la natura humana, tal com existeixen en l'esperit creador, que és ell mateix l'imatge de tots els altres esperits.

L'una és particular, i no s'aplica més que a un període de temps definit, a una certa combinació d'esdeveniments que jamai no poden reproduir-se; l'altre és universal i conté en si mateix el germen d'una relació amb tots els motius o accions que poden ocórrer en les varietats possibles de la natura humana. El temps, que destrueix la beutat i l'utilitat de la història de fets particulars, despullats de la poesia que podria revestir-los, n'augmenta la de la poesia i no cessa de desenvolupar noves i meravelloses aplicacions de l'eternal veritat que conté. Per ço els epítoms han estat anomenats l'arna de l'història; en roseguen tota la poesia. Una història de fets particulars és com un mirall que obscureix i deforma el que podria ésser bell; la poesia és un mirall que embelleix allò que deforma.

Les parts d'una composició poden ésser poètiques sense que el conjunt sia un poema. Una sentència aïllada pot ésser considerada com un tot, encara que pugui trobar-se enmig d'una sèrie de parts discordants; un simple mot pot ésser una espurna d'inextingible pensament. Així és que tots els grans historiadors, Herodot, Plutarc, Titus-Livi, han estat poetes; i encara que llur pla, especialment el de Titus-Livi els hagi impedit desplegar aquesta facultat al grau més alt, s'han rescabalat amplament de les exigències de llur objecte, omplint-ne tots els intersticis de vivents imatges..

BARTOMEU FORTEZA, trad.

E L S L L I B R E S

DARDER PERICÀS, BARTOMEU.—*Estudio geológico de la comarca de Sabadell (Prov. de Barcelona).*—*Memorias de la Sociedad Española de Historia natural.*—Tomo XIV.—Madrid, 1931.—pp. 183 a 228, gran nombre de làmines i un gràfic. 8.º

Discusión de algunos trabajos publicados en Alemania sobre el problema de la varita de los zahoríes.—Tirada aparte de la revista *Ibérica*, núms. 943 i 944.—Barcelona, 1932.—7 pp. 8.º

Dues notes sobre geologia de la Serra de Llevant, de Mallorca.—Extret del *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*. Vol. XXXIII, núms. 1-3.—Barcelona, 1933.—5 pp. 8.º.

Algunas observaciones geológicas en la Romana (Prov. de Alicante).—Publicado en el *Boletín de la Sociedad Española de Historia Natural*. Tomo XXXIII (pp. 59 a 73).—Madrid, 1933. 8.º.

Hem estat afavorits per l'autor amb les monografies científiques relacionades, el que demostra que, encara que amb retard, En Darder ha volgut que aquesta Revista, que ell tant estima, en consignàs al menys la recepció.

En Darder no para mai el seu treball, és un dels homes més dinàmics que coneixem—basta per a confirmar-ho, el gran nombre d'estudis que hem registrat sota la seva signatura en els set anys que té de vida LA NOSTRA TERRA, i els quatre que avui anotam—tots ells interessantíssims en el ram de la ciència geològica que cultiva l'autor i en la qual té ja un nom ben conquistat.

Es difícil d'extractar en una simple nota el treball d'En Darder condensat en els estudis, el títol dels quals encapçala aquestes ratlles. Però podem dir que amb aquestes noves aportacions al camp de la literatura científica, l'autor eixampla i completa cada dia més els coneixements de la geologia d'Espanya en general i de la de Mallorca en particular.

Felicitam a En Darder, encoratjant-lo per que la seva producció no demanqui.—E. S. R.

RIBAS DE PINA, MIQUEL.—*La Conquista de Mallorca pel Rei En Jaume I.*—Estudi tècnic miilitar per... Tinent Coronell d'Artilleria, C. de l'Acadèmia de la Història. — Biblioteca "Les Illes d'or", n.º 5.—Mallorca, 1934. 106 pp. 12.º.

Ens hem delectat en la lectura d'aquest llibre, que estudia la conquesta de Ma-

llorca des del punt tècnic-militar exclusivament, per al qual la preparació de l'autor és indiscutible, i per això ens seria ben difícil a nosaltres oposar-hi cap raonament de pes, mancats com estam dels coneixements indispensables.

Però, si en la part tècnic-militar no podem dir-hi la nostra, podem en canvi discutir les deduccions històriques, que estan a l'abast de qualsevulla persona que hagi llegit les nombroses obres publicades sobre la matèria. I la lectura de *La Conquesta pel Rei En Jaume I* ens ha suggerit uns quants comentaris que no volem deixar passar.

L'autor d'aquesta obra, En Miquel Ribas de Pina, conegut i apreciat escriptor, que ja té publicats altres treballs històrics ben meritoris, sosté la teoria, que la victòria de l'empresa fou deguda a les forces aragoneses que acompanyaven el monarca. És la mateixa idea defensada pel Sr. Benigne Palos. Contra això, contra aquesta afirmació rotunda, nosaltres hem d'oposar-hi el nostre criteri, que no és altre que el de la majoria d'autors que han tractat del mateix tema.

En la composició de l'exèrcit que vengué a la conquesta de Mallorca, els aragonesos hi estaven en gran minoria, a judicar per la distribució de forces de que parla alguna de les Cròniques, i tenint en compte també els encertats comentaris de Quadrado, inserits en la seva esplèndida obra *La Conquesta de Mallorca*. I per a demostrar el que afirma En Ribas de Pina, tractant-se d'un estudi tècnic-militar, opinam que era precís, en primer lloc parlar d'aquesta distribució detallada de les forces, i en segon lloc, i per recolzar la seva teoria, destruir el que les Cròniques contenen i molt més encara l'explicació documentada d'En Quadrado.

Si l'autor que comentam està d'acord amb l'inferioritat numèrica de les forces aragoneses—cosa que no hem vist que digui en la seva obra—no basta per a recolzar la seva afirmació, que els catalans reculassin en el precís moment d'entrar a la Ciutat, ja que no es sap encara d'una manera positiva, si totes les forces que hi entraren les primeres foren aragoneses única i exclusivament, o si entre elles n'hi havia d'altres parts.

Per altra banda, tampoc seria estrany que les forces aragoneses fossin les primeres en entrar a la Ciutat, per quan eren les que estaven subjectes a les ordres immediates de Jaume I, i ell era, com a rei, qui feia la conquesta. Però això no basta per afirmar que la victòria fos deguda a aquelles i no a les catalanes, perquè si el gran nombre de catalans que hi eren no hi haguessin anat, no hauria estat realitat la conquesta que un dia va suggerir, en belles paraules, el bon català Pere Martell i que organitzaren les Corts de Barcelona.

El fet de la conquesta de Mallorca no es degué exclusivament a l'entrada a la Ciutat, ja que aquest acte aïllat fou producte d'un llarg procés d'esforços generals, mesos de setge, batalles parcials, preparatius, etc., en els quals hi prengueren part brillantment els catalans i hi esmerçaren la sang dels seus cavallers més preclars. I això prova que la conquesta es va deure a totes les forces que integraven l'exèrcit cristià, el qual, segons la nostra opinió, que no hem vist destruïda, es componia de catalans en la seva immensa majoria, i que els aragonesos, per ells sols, haurien fracassat rotundament per no ésser suficients numèricament per a l'empresa.

Una afirmació com la que En Ribas de Pina fa en la seva obra, contrària a l'opinió de la gran majoria d'escriptors que han tractat de la conquesta de Mallorca, era necessari que es fenomentàs més documentalment i sòlida, per la seva importància i transcendència.

Ultra això que hem dit, i a part de certs detalls que per la seva escassa importància no precisen comentaris, hem observat en el text de l'obra, algunes contradiccions respecte al caràcter i fets que vol atribuir a Nunyo Sans, un dels magnats més importants en la conquesta de Mallorca, i manca de preparació documental en l'extracte que inclueix sobre la conquesta d'Eivissa.

L'altra gran part de *La Conquesta de Mallorca pel Rei En Jaume I*, és un estudi ben acabat i fet amb cura, que acredita una vegada més de bon historiador al seu autor. La presentació de l'obra, exquisida i ben cuidada, com totes les de la Biblioteca "Les Illes d'Or".—E. S. R.

ROIG I LLOP, TOMÀS; VALENTI, SALVI; ALBERT I GALTER, ERNEST.—*L'obra de la B. C. A. I.—I.: Tres conferències.*—Biblioteca Catalana d'Autors Independents.—Barcelona, 1934. 139 pp. 12.º

Hem rebut, encara amb sentors de tinta fresca, aquesta nova obra que acaba de publicar la B. C. A. I. (Biblioteca Catalana d'Autors Independents), contenint les tres conferències pronunciades pels autors esmentats,

En el pròleg, diu l'Editorial: "La Cultura—en aquests moments transcendents del nostre poble—ha d'oposar el dinamisme a la contemplació. Per això l'obra de la B. C. A. I. és estudi, comentari, definició, control i lluita alhora. I un dels mitjans que empra la B. C. A. I. per a la seva actuació, és el concurs de conferències públiques que convoca immediatament d'apareguts quatre volums. Aquestes conferències són el comentari lliure—rèplica i repulsa si cal—dels volums publicats. Celebrat el primer concurs, publiquem el present volum que conté les conferències premiades. Són tres treballs apreciabilíssims deguts a tres joves lluitadors. Si un—Tomàs Roig i Llop—prou conegut i prestigiós en el camp de les lletres catalanes, els altres dos—Salvi Valentí i Ernest Albert i Galter—són dues revelacions assenyalades." I, en aquets mots preliminars de la mateixa Editorial, resta feta, concreta i correctament, la presentació dels autors de l'obra que volem comentar.

Roig i Llop—que no és solament conegut a Catalunya, sinó que el coneixen també els lectors d'aquesta Revista, per ésser col·laborador de LA NOSTRA TERRA i d'altres publicacions mallorquines—titula la seva conferència *Una nova directriu de cultura*; Valentí, i Albert i Galter,—que es presenten per primera vegada—han titulat les seves, respectivament, *La tasca d'una Editorial: Un ressorgiment intel·lectual a Catalunya*, i *L'obra de la B. C. A. I.: Quatre llibres*.

En les tres conferències es parla de l'obra de la B. C. A. I. i de la significació en el camp de la cultura catalana dels quatre llibres publicats per aquesta editorial: *Madrid. (L'adveniment de la República)*; *Política fiscal de la República*; *Fènix o l'esperit de renaixença* i *Per Catalunya! (Contra una antologia escolar)*, de Josep Pla, E. Isern Dalmau, Joan Estelrich, i Domènec Guansé, respectivament, fent-se crítica i comentaris sobre l'obra i la personalitat d'aquests autors.

El llibre és interessantíssim. Podriem dir que ve a posar en relleu les obres de la B. C. A. I. que en ell es comenten, i els tres conferenciants se'ns presenten com tres assagistes crítics de primera força, amb grans coneixements literaris, àdhuc econòmico-financers, polítics i culturals en general.

L'obra iniciada per la B. C. A. I., cercant el comentari lliure—rèplica o repulsa—sobre les seves publicacions, i estampant-les després en un volum, és ad-

mirable, i al mateix temps d'un gran sentit pràctic a favor de l'expansió general de la cultura, i dels seus mateixos llibres, sotmesos així a la sanció popular.

Aquest volum, com tots els que té publicats la B. C. A. I., és d'una presentació acurada i de bon gust, i porta els retrats dels tres autors i conferenciants premiats. Per acabar, volem remarcar les paraules del gran humorista Roig i Llop, l'autor de les exquisides *Siluetes Epigramàtiques*, de les quals, arran d'ésser publicades, varem parlar aquí, que fent la caricatura del nostre compatriota Joan Estelrich. Diu: "Tot seguit que el veieu, lamenteu una cosa: que no sigui mig pam més alt. Aleshores podrieu dir que és excellentment ben plantat. De totes maneres, com que té aquell cabell d'un prestigi lleoní, i uns ulls clars que escorcollen amb atrevida sagacitat, sota unes celles bon xic arquejades cap endins i un llavi inferior una mica sortint que li descobreix físicament l'audàcia lulliana que li punxa els nervis, no us adoneu d'aquell descuit de la creixença i us feu càrrec que us trobeu davant d'un fill predilecte dels déus, que té de mallorquí la senyoria i de la Catalunya continental allò tan explotat de «el catalán de las piedras saca pan».—E. S. R.

EZIO LEVI, *Motivos hispánicos*. Prólogo de Ramón Menéndez Pidal.—Florença, G. Sansoni, Editor, 1933,—XII (Biblioteca Hispano-Italiana, I), XIII + 104 p. 16°.

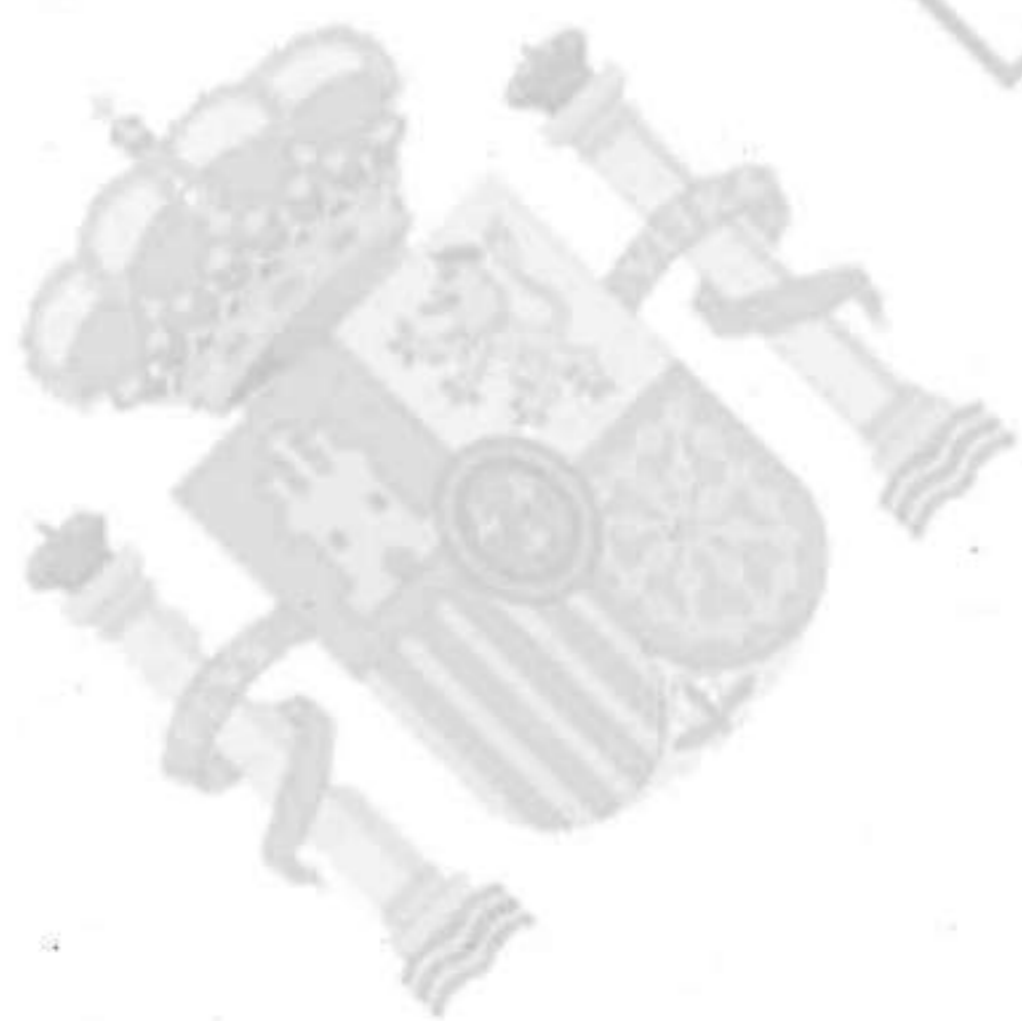
Una mica tard surten aquestes ratlles, extraviades, sobre un llibre interessant. Les relacions de tota espècie entre els dos països d'Espanya i Itàlia han estat en el passat tan intenses, en èpoques culturalment tan importants i fecundes, que no és d'estranyar el tresor amagat que resta encara, fins i tot després de copiosos estudis antics i moderns, sia capaç de nodrir una biblioteca com la nova Hispano-Italiana que aquest volum enceta.

El prof. Levi inclou en ell diversos estudis saborosíssims dedicats a il·lustrar les esmentades relacions literàries, socials i polítiques, italiano-espanyoles. Són els documents moçaràbigs de Toledo, dels sigles XII i XIII, publicats per A. Gonzalez Palencia; són els almogàvers a Itàlia; són els marxants florentins en terra de pastors valencians, el Maestrat, o sia els antecedents dels Santalínea, els Montoliu i tants de grans artistes il·luminats darrerament per la claror feta al seu volt per Mossèn Betí; són les passes del joglar espanyol Juan de Valladolid per Sicília... Aquests són els temes dels seus estudis.

Per a nosaltres, mallorquins, ens és particularment interessant el capítol dedicat a estudiar el romanç florentí de Jaume d'Oleza. El Sr. Menéndez Pidal—nom que fa autoritat en la matèria—, no dubte d'afirmar, en el pròleg, que "de totes quantes relíquies han estat descobertes modernament del primitiu romancer espanyol, la trobada per Ezio Levi, la versió de Jaume d'Oleza, és la més important, la més plena de revelacions sobre la més antiga història d'aquesta mena de poesia tradicional."

El còdex florentí que conté aquesta relíquia perteneixia des de 1421 a un Jaume d'Oleza, al qual havia estat donat per la seva tia Joaneta, muller de Jaume Cuppini, quan aquell era estudiant de dret civil. Aquest Jaume d'Oleza—que E. Levi raona perquè no pot identificar-se amb el J. d'O. pare de Francesc d'O. l'autor del *Menyspreu del món* i autor ell mateix del poemeta *Triunphes de Nostra Dona en cobles*,—tengué dues dones: Elisenda († 1409) i Romea Vallodar, i morí el 1443 i fou enterrat a Sant Domingo de Ciutat. Era fill de Joan, notari de Mallorca i lloctinent del Procurador

reial, qui l'havia enviat a estudiar en una Universitat italiana. Un dels catedràtics de Bolònia en 1398 duu el nom de Bernat d'Olesa: un cosí, tal volta, apunta Levi, del notari i oncle del Jaume. Detalls de la vida dels dos, oncle i nebot, dóna l'arxiu, interessantíssim, dels Datini, a Prato. El Jaume, "entre las fatigas y vicisitudes de la vida estudiantil, recurriría con nostálgica memoria a las coplas y a los romances de la patria lejana, transcribiendo fragmentos y recuerdos de ellos en las páginas de sus libros". El cert és que en el còdex florentí, després del *De ludo Schaccorum* i d'un *Compta de la luna*, i un altre compost en català sobre trobar la data de Pasqua, vé la variant del famós romanç: Gentil dona, gentil dona / dona de bell parascer.../ o sia el "Romance de una gentil dama y un rústico pastor" de la *Primavera y flor de romances*, sobre la història del qual fa el Sr. Levi filigranes d'erudició per arribar a la conclusió que si el còdex florentí, en el qual fou escrit el romanç en 1421, pogués ésser datat, seria el document més antic de tota la historia del *Romancero*. Això demostra l'interés dels versos i el valor documental de l'escrit de Jaume d'Oleza. Un mallorquí creditor al record pòstum de la literatura castellana.—J. P. M.

L E S A R T S

CONCERTS

La *Capella Clàssica de Mallorca* ens va ofrenant mensualment el fruit del seu treball. No és exageració dir que amb la constància i entusiasme dels seus cantors i amb el positiu valor (ja reconegut de tothom) del seu animador l'infatigable Mn. Joan M.ª Thomàs ha assolit la *Capella* un nivell artístic mai assolit per altres agrupacions semblants a la nostra terra.

A remarcar dels seus programes el bell festival de música mallorquina donat al Teatre Principal (el segon que dedica als nostres compositors i a la nostre música) i les tradicionals festes nadalenques amb el cant de la Sibilla, celebrades aquestes a l'històric Palau de l'Almudaina.

M. Valentí Mestre aportà la seva col·laboració a una de les sessions de la "Capella Clàssica" executant al piano el Concert de Schumann. M. Valentí Mestre no és un debutant. El seu talent pianístic, o millor, musical, es posà bé de manifest i causà una agradable sorpresa a molts que no podien imaginar-se que, sense ésser professional de la música, puga arribar-se, no ja a tocar correctament una obra tan ferma, sinó a matisar-la i aconseguir-ne tot el resultat artístic que és donat esperar d'un virtuós consagrat, com ho feu M. Valentí Mestre.

Dues agrupacions "da camera" han alternat aquesta temporada llurs concerts: el trio *Segura-Pomar* i el *Trio de Mallorca*.

Del primer direm que ens ha causat millor impressió que l'any passat. Més equilibri entre el violí i violoncel... encara que no podem dir el mateix del piano. Serveixi de disculpa la deficient acústica del Saló Mallorca i el fet d'utilitzar un piano vertical i nou de trinca. Sentint moltíssim no haver pogut assistir al darrer concert, en el que excutaren el simpàtic Trio de Chopin—pel qual sentim gran admiració—, hem de remarcar l'excel·lent versió del trio d'Arensky, fins al punt de fer-nos oblidar la buidor d'alguns fragments.

Del *Trio de Mallorca* ens priva de parlar-ne el fet d'ésser casualment un dels seus components el que signa aquesta breu crònica.—J. M. P.

TEATRE

MARTA

Poema dramàtic en tres actes i cinc estampes, original de Guillem Colom.

Es el nou poema d'En Colom, bastit a base de la narració del provençal *Jasmin Marta l'innoucento*, el monòleg obsessionant, trist i dolorós de la pobre donzella "folla d'amor" a qui les guerres crudels dels temps romàntics de primeries del segle dinou, quan les àguiles imperials del "capità del segle" s'escampaven trionfadores per tota l'Europa, deixant al seu pas un rastre de dolors i les notes vibrants de "La Marsellesa", havien arrabassat en la seva torrentada l'estimat amb qui estava a punt de maridar-se. Llavors comencen en la llar humil els treballs per reunir els diners que hauran de redimir l'absent de la servitud de la guerra. Primer, la venda de la vinya, únic patrimoni familiar, amb la trista conseqüència de la mort de l'oncle vell, que constituïa l'única família de Marta; després la venda de la casa i de tot el demés, per a la fi rescatar l'enyorat absent, i la culminació de l'obra amb la ingratitude del soldat, tornat amb una altra dona i amb la follia de Marta, la trista enamorada.

Com hem dit, l'obra, rectilínia, és tota ella un llarg monòleg monotemàtic de la protagonista, dit en un vers magnífic, impecable, ric d'imatges i de lèxic, acompanyat de les intervencions de les amigues i veïnades, que serveixen per emmarcar magníficament el tema, tot ell d'una gran dignitat i senzillesa.

De l'obra ja coneixiem el "Romanç de l'amor captiu" per haver-lo pogut saborejar a l'Almanac de les Lletres d'enguany, però posats a triar segurament no ens decidíem per cap passatge del poema, sinó que ens quedariem amb tot ell.

L'etern tema de la "Cançó d'amor i de guerra" ha trionfat una vegada més al teatre i la nostra literatura es troba enriquida amb un nou poema, bellíssim de fons, servit per la magnificència d'un vers com el que ens té avesats l'amic Colom, d'una riquesa i d'una pulcritud definitives. Voldriem veure prest editada amb la dignitat que es mereix, la nova joia poètica, per goig de tots els amants de les nostres lletres.

La nova producció—que creiem prest passarà el "pont de la mar blava" per trionfar de bell nou als escenaris de Catalunya, fou presentada impecablement, destacant la decoració—vertadera obra d'art, pintada en tons pàl·lids, d'un gust exquisit i d'una tècnica perfecta—que per la darrera estampa ha pintat el distingit artista Joan A. Fuster i Valiente.

Dins la representació va destacar el treball de la Srta. Catina Valls, que en el paper de Marta va aguantar tot el pes de l'obra, molt dignament secundada per tots els altres elements de la companyia. El públic, molt nombrós, va aplaudir llargament i cridà l'autor a l'escena al final de tots els actes. Rebin tots la nostra més cordial felicitació.—A. I. A.

COM A GERMANS

Comèdia en tres actes i en prosa, original de Bernadí Isern, estrenada al Saló Mallorca el dia dos de gener per la Companyia Catina-Estelrich.

Sobre el tema, sense gran consistència i tal volta un poc inverossímil, encara que vulgui tenir justificació amb els amors amb la germana de l'amic, d'una intensa amistat, que més aviat en diríem protecció d'un sobre l'altre (ja que un d'ells és en realitat solament subjecte passiu), de dos "com a germans", ha bastit la seva comèdia el joveníssim autor. Aquest, en la seva primera producció sembla encarar-se amb un problema de fondes intimidats psicològiques, delicadíssimes i de caient patològic.

Una manera moderna de concebre la tècnica teatral, una discreta ponderació entre les escenes còmiques i les serioses, malgrat tal volta de l'abús

de les primeres, quasi grotesques, una certa picardia i una visió justa, (sobretot al primer acte) d'un tros de la vida quotidiana, fan d'aquesta nova comèdia, una producció molt apreciable.

Està aquesta bastant ben construïda; els personatges, en general ben observats, se mouen amb perfecta naturalitat, cosa molt digna d'apreciar, sobretot en un principiant. El diàleg i el lèxic són bastant correctes. En una paraula, un nou valor a incorporar al catàleg de les nostres lletres i de les nostres taules.

El senyor Isern pot fer molt pel camí que ha emprès; ell pot menar al nostre teatre per les novelles rutes de la moderna farsa, ja que la nostra escena creiem que no ha d'estar destinada exclusivament a insulses bajanades amb filets d'astracan, encara que vagin vestides de tipisme "mosson" o de calçons a l'ampla. Són necessàries unes noves maneres que interessin al gran públic, si volem irradiar a dins ell, amb aquesta arma formidable que és el teatre, les noves concepcions d'un art que sia humà, que sia digne i que sia racialment nostre.

La Companyia, que millora de dia en dia, va complir correctament la seva obligació. La nostra enhorabona a tots.—A. I. A.

RECULLS DE FORA

20 DESEMBRE 1934—20 GENER 1935

Les Corts acordaren, en sessió de 22 desembre, suspendre-les fins el 8 de gener, acord que fou rectificat més tard, dia 2, pel Consell de Ministres, aprovant la suspensió de sessions fins al 22 de gener. Una llei de 27 desembre prorrogava per un trimestre la vigència dels pressuposts generals de l'Estat per 1934.

* * *

La disconformitat, expressada a les Corts el 21 desembre pels Srs. Gil Robles, Pavón i Toledo, de la Ceda, sobre la tasca del Ministre d'Instrucció Sr. Villalobos motivà la dimissió d'aquest, que fou substituït pel catedràtic de Dret Sr. Dualde, també liberal-demòcrata.

El Ministre sense cartera Sr. Martínez de Velazco presentà també dia 5 la dimissió voluntària, a la que seguí la de l'altre Ministre sense cartera Sr. Pita Romero, quedant pendent des d'aquell moment la reorganització del Gabinet. Després d'algunes entrevistes Lerroux-Gil Robles, dia 16 es reuniren amb el Cap del Govern els senyors Gil Robles, Martínez de Velazco i Melquiades Alvarez. Després de la conferència el Sr. Lerroux digué que li havia estat atorgat un vot de confiança per resoldre la qüestió plantejada.

* * *

En els Consells de Ministres tenguets els dies 2, 3 i 4 de gener el Cap de l'Estat Sr. Alcalà Zamora exposà al Govern a títol informatiu, la seva experiència de la funció constitucional en el temps que duu de mandat i en relació a la reforma de la Constitució, tema de que es vé parlant fins al punt d'haver estat nomenada una ponència de tres Ministres per aquesta qüestió.

* * *

Dia 28 desembre a la nit foren posats en llibertat, per disposició de la Sala 2.ª del Suprem, els Srs. M. Azaña i Ll. Bello, que des de primers d'octubre es trobaven detinguts a Barcelona.

* * *

En reunió del 3 gener, la Diputació permanent de les Corts aprovà la proposició del Govern de pròrroga de l'estat de guerra per un altre mes a tota Espanya.

* * *

El 4 gener prengué possessió del càrrec de President del Tribunal de Garanties Constitucionals el Sr. Ferran Gasset, vicepresident del mateix i elevat a la Presidència per elecció de les Corts a proposta del Govern. En la mateixa sessió del ple acordà dit alt tribunal l'ordre de processament i presó contra el Sr. Companys i consellers del Govern de la Generalitat en 6 octubre, els quals foren traslladats de Barcelona a Madrid, a la presó model.

* * *

En el Consell de Ministres de dia 27 desembre fou nomenat per exercir el càrrec de Governador General de Catalunya el Sr. Manuel Portela Valladares, el qual prengué possessió del càrrec a Barcelona dia 10. Pel nou Governador General fou nomenat alcalde de Barcelona el Sr. Joan Pich i Pon.

* * *

Després de les negociacions preliminars celebrades a París, el Ministre francès d'Affers Estrangers Sr. Pierre Laval sortí dia 3 de gener cap a Roma en visita oficial, duguent així a terme el viatge que era ja projecte del difunt Sr. Barthou i en el qual tantes d'esperances s'havien posat.

Laval fou afectuosament rebut a Itàlia. Les converses amb Mussolini, que tengueren lloc al Palau de Venècia acabaren amb un complet acord sobre els problemes plantejats, acord que assegura la integritat del territori austriac, la pacificació de l'Europa central i resol els conflictes entre els Estats signants a Tunis, Líbia i a la Somàlia.

El Sr. Laval fou rebut pel Rei d'Itàlia i obsequiat amb un banquet al Quirinal i dia 7 visità el Papa al Vaticà, essent el primer ministre francès que hi entrava, en visita oficial, des de l'any 1870.

* * *

En virtut del Tractat de Versalles del 28 de juny de l'any 1919, Alemanya renuncià al governament del territori de la conca del Sarre a favor de la Societat de Nacions, considerada com a fideicomissària. L'any 1935, la població del territori havia d'ésser cridava a donar a conèixer la seva voluntat sobre la sobirania sota la qual volia ésser col·locada (França, Alemanya o manteniment del «statu quo»).

El plebiscit, l'organització del qual havia estat curosament preparada, tengué lloc el 13 de gener, i el resultat fou que l'immensa majoria, un 90 per cent, es decidí pel retorn a Alemanya.

Tant aquest indiscutible gran èxit alemany com els acords de Roma, degudament comentats per la premsa mundial, són generalment considerats com a factors de gran importància a favor de l'estabilització de la pau d'Europa. La S. de N. a proposta del Comité dels tres (Espanya, Itàlia i Argentina) acordà, en vista del resultat del plebiscit, lliurar el Sarre al Reich en 1 de març.

* * *

Pel Japó fou denunciat dia 29, simultàniament a New York i a Londres, el tractat naval de Washington.

* * *

En el tradicional repartiment de premis de la societat Econòmica d'Amics del País de Barcelona, pel desembre, correspongueren els Premis Culturals de la Fundació Pelfort i Manció als Srs. Eladi Homs, pel seu: *Métode sillabàric inductiu per a l'ensenyament de la lectura*, i Carme Ricart per un: *Estudi sobre l'ensenyament de la lectura*. El premi a la memòria del D. Agell fou atorgat al Sr. Lluís Creus, pel seu llibre: *Visió econòmica de Catalunya*.

* * *

En la vacant del P. Miquel d'Esplugues ha estat nomenat Director de la Fundació Bíblica Catalana el P. Marc de Castellví O. M. Cap.

* * *

A l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona estigué oberta fins el 13 gener l'exposició Apelles Mestres—dibuixos, llibres, manuscrits, premis, etc.—organitzada amb motiu de l'homenatge tributat al gran dibuixant i escriptor en ocasió de complir els seus vuitanta anys.

* * *

A la casa Sotheby de Londres foren venudes dia 17 desembre als encants, i adquirides pels llibrers de vell Mags Bros, a compte del Govern francès, per 1.125.000 fr. 318 cartes inèdites de Napoleó a Maria-Lluïsa, que passen a enriquir els tresors bibliogràfics de la Biblioteca Nacional de París.

* * *

En el n.º de Nadal 1934 de la revista literària londinenca *The Bookman* publica J. L. Gili i Serra un estudi sobre "El renaixement de la literatura catalana".

* * *

En els programa dels cursos de l'Institut d'Art i Arqueologia, a París, dins la «Fundació per l'estudi de les arts i les civilitzacions de la Mediterrània», trobam l'anunci d'un curs públic sobre: *L'Art a Mallorca*, del qual és professor M. Lavedan.

De gener a Pasqua de enguany tindrà lloc en el mateix Institut una sèrie de conferències sobre la *Catalunya moçaràbica*.

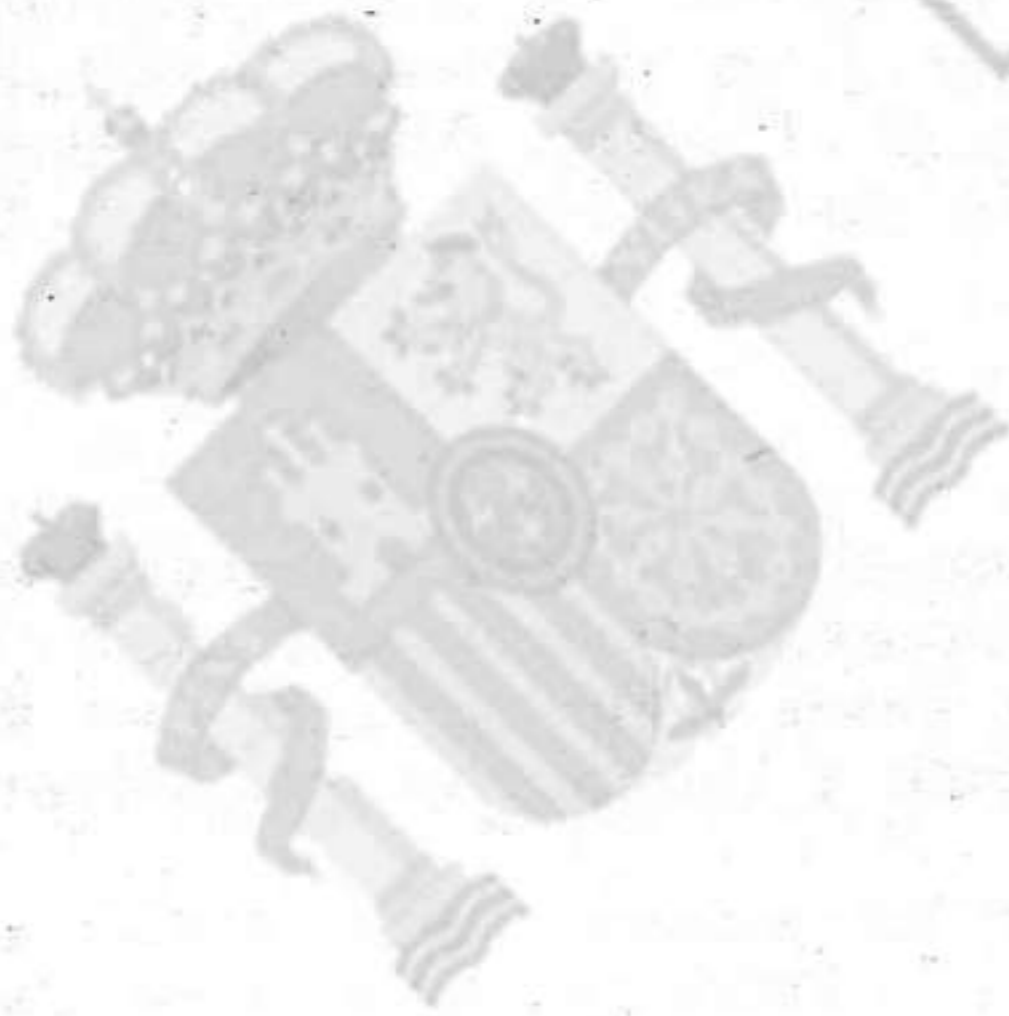
* * *

Alguns llibres nous:

M. C. Comas Valls: *Miratges* (poesies). — C. Cardó, prev.: *El diàleg interior*.—Karin Michaelis; *Bibi*. Trad. de M. Manent.—Clovis Eymeric: *El minyó del cop de puny* (Edicions Lau).—Andersen: *Rondalles*. Trad. J. Carner i M. Manent.—A Rackham; *El llibre de les fades* (Editorial Joventut).—Fra. Xavier d'Olot: *Al marge* (poesies).—J. F. Vidal Jové; *Mercuri i els metges*; Albert Piera: *Els homes forts* (El Nostre Teatre).—R. Caselles: *Els sots feréstecs* (La novella popular).—M. S. Oliver: *L'hostal de la Bolla* (Id).—Jordi de Sant Jordi: *Poesies*. Estudi crític i edició de Martí de Riquer. (Els nostres poetes. Serie 1.º N.º 1.).—*Novelletes exemplars catalanes*. Edició de R. Aramon Serra (Els Nostres Clàssics, A. vol. 48).—C. A. Jordana,

Resum de literatura anglesa (Barcino).—Lull. *Llibre de Meravelles*, Vol. IV (E. N. C).—J. M. Lopez Picó, *Les primeres bones festes* (Quaderns literaris, n.º 37).—Josep M.ª Màndoli, *Assaig sobre organització local* (Tip. Occitània).—Jochs Florals de Barcelona. Any 1934, 76.—Carme Karr, *Contes de l'àvia*. Ilustracions de M. i C. Cirici.—Pau Vila, *Resum de Geografia de Catalunya*, Vol. IV (Barcino).—Pere Corominas, *Prometeu* (Llibreria Catalònia).—Salvador Espriu, *Miratge a Citea* (L. E. D. A. Les edicions d'ara).—Miquel Duran de València, *Catalunya té raó* (Ed. La República de les Lletres, València).—Domenec de Bellmunt, *Homes de la Terra* (Tip. Occitània).—*Poesies d'Ausias March*. Selecció, pròleg, glossari i notes per E. Navarro Borrás ("L'Estel", València).—El vol. II de "Els Nostres Poetes", prologat per M. de Montoliu, és dedicat a Aribau i Rubió i Ors.—J. Vilardell i F. Cortada, *Les cirrosis hepàtiques* (Monografies mèdiques).

MINISTERIO
DE CULTURA

N O T I C I A R I

(20 DESEMBRE 1934—20 GENER 1935)

NOU MERCAT

A l'avinguda d'Alexandre Rosselló, s'hi ha instal·lat un mercat per tal d'atendre còmodament les necessitats dels veïns dels suburbis propers. Té una extensió de setcents metres quadrats, està cobert amb planxes d'uralita i il·luminat i ventilat convenientment. Conté cinquanta vuit llocs destinats a la venda de llegums, fruita i tota classe de queviures, amb amples passadissos, per on circulen els compradors. Pels serveis de netedat s'han muntat els aparells necessaris.

HOMENATGE POSTUM

Al velòdrom de la nostra ciutat es celebrà una funció d'homenatge a la memòria dels tan anomenats sportistes Josep Nicolau i Josep Parets, els quals trobaren mort tràgica a la pista de Tirador. Amb aquest motiu fou descoberta una làpida, en el xalet de dit velòdrom, amb els noms dels homenatjats.

ESTACIÓ SANITÀRIA

Els veïns del *Terreno* s'ajuntaren en el local de la "*Sociedad Bellver*" per tal de tractar del projecte de l'Ajuntament en virtut del qual es proposa la creació d'una estació sanitària pels casos d'epidèmia al lloc de La Pedrera. L'acord fou en el sentit de pregar l'Ajuntament que tal projecte no es porti a la pràctica.

LA FIRA DE SANT TOMÀS

Als pòrtics de la nostra Plaça Major, com els altres anys, amb motiu de la festa de Sant Tomàs no hi mancaren les taules carregades de torrons, dolços i figuretes per a Betlem. La concurrència fou nombrosa.

LA CEL·LA DE CHOPIN

Per tal d'esbrinar quina sia la cella que habitaren en 1838 a la Cartoixa de Valldemosa Mme. Dudevant i Chopin durant la seva estada a Mallorca, la Comissió Provincial de Monuments Històrics i Artístics, a iniciativa del Ministeri d'Instrucció Pública, ha publicat en el *Boletín Oficial* de la Província una invitació a les entitats i particulars, que tenguin documents o puguin aportar clarícies sobre afer tan debatut, perquè ho presentin i així es pugui resoldre d'una vegada la qüestió.

HOSTE IL·LUSTRE

Llegim a la premsa francesa que el notable escriptor M. Francis de Miomandre ha posat a pública subhasta la seva biblioteca, quadres i objectes d'art per venir després a Mallorca, on pensa viure a una casa seva de Formentor.

EXEMPLE A IMITAR

El fabricant de productes lactis Gispert ha tengut l'encert de faixar els pots de llet condensada amb un anunci escrit en la nostra volguda llengua. Ultra això es veu en lloc preferent l'escut de nostra terra amb les barres catalanes. Tant de bo que els altres industrials i comerciants imitassin tan patriòtic exemple.

PREMSA NOVA

Han comensat a publicar-se "*Defensa Obrera*" òrgan de la Federació Professional d'Acció Obrera. Es proposa defensar els obrers en llurs drets contra qualsevol que s'atanci a malmenar-los. No vol preeminències capitalistes ni dictadures, sinó justa proporcionalitat entre el treball i el capital.

També "*Excelsior*" revista mensual de la Joventut Femenina d'Acció Catòlica de Mallorca.

CONCURS TEATRAL

El jurat nomenat pels "Atlots de Muntanya" per tal d'examinar les composicions teatrals presentades al concurs anunciat, ha fet públic el veredicte, segons el qual cap de les composicions és mereixedora del premi i si d'ésser recomanada la representació de les dues obres: *La Pobresa no és vilesa* i *Els hereus del Torrentó*, que la companyia del "Saló Mallorca" pensa posar en escena a fi de temporada del present any. També es fa menció, per la bona intenció i per l'interés del tema, de la titulada: *Ramon Barbaflorida*, escenificació de la vida del Beat Ramon Lull.

Els autors premiats resultaren ésser els Srs. Francesc Pomar, Buades i Juncosa, i Busquets, respectivament.

SERVEI AERI POSTAL BARCELONA-PALMA

S'han inaugurat ja els viatges de prova. La Companyia L. A. P. E. encarregada d'aquest servei, hi destinava dos aparells "Dornier" amb motors "Napier" de 600 H. P. que despleguen una velocitat capaç de fer la travessia Barcelona-Mallorca en una hora i quart. A l'interior de l'aparell hi haurà lloc per vuit passatgers i encara pel pilot, radiotelegrafista i mecànic.

UN HOMENATGE

L'Ajuntament ha acordat donar el nom del gran actor còmic mallorquí Joan Balaguer a un dels carrers de la nostra ciutat. Igualment té acordat nomenar fill il·lustre de la Ciutat el jurisconsult recentment traspassat senyor Josep Socías i Gradolí.

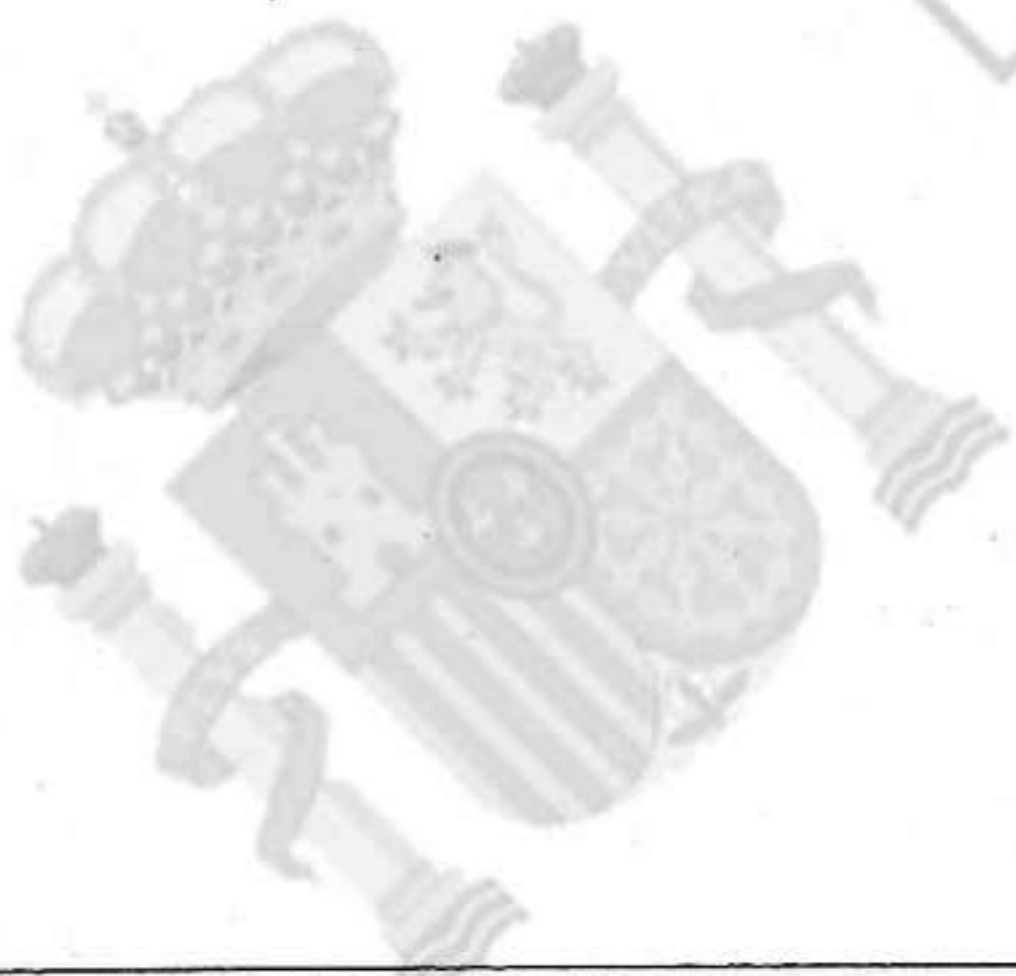
Entre els recents acords de la Comissió Gestora del nostre Ajuntament figura també el de donar a un dels carrers de l'eixampla el nom de Gaspar Bennassar. Sigui dit amb tot respecte per la persona del difunt arquitecte, no ho acabam d'entendre. Si aquesta denominació és en premi i en re-

cordança del funcionari municipal, sospitam que, de seguir-se l'exemple, no hi ha d'haver carrers a bastament... I si és vol perpetuar el nom de l'arquitecte de la Graduada de Llevant i de tants d'altres "adefesis", com de la mateixa desorientació i platitud del pla d'eixampla, ens sembla senzillament una crueltat. Hi ha vegades que l'oblit és la millor pietat.

* * *

Es per nosaltres un deure de cortesia agrair públicament els elogis que de la premsa d'aquí i de fora ha merescut el número extraordinari d'agost-setembre-octubre 1934, dedicat a Ramon Llull amb motiu del VII centenari. D'entre els comentaris alludits ens afalaga retreure la recensió del Sr. E. Allisson Peers en el *Bulletin of Spanish Studies*, de gener d'enguany.

MINISTERIO
DE CULTURA

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:
ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:
JOAN I. VALENTI I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca
Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA